

הפזרת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי י' שבט תשע"ט | דף היומי בבלי: חולין ג.

דף היומי בהלכה: מתחילת סימן שמ"ו סעיף א' עד אמצע סעיף ג' בהג"ה "ולכן מותר ליקח מפתח".

מוסר: דבר בעיתו פרק ד' מ"ומבואר בדברי הנביאים עד (אמצע קטע) "ובעת צר לישראל".

קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'.

הדף היומי בהלכה

איסורי מלאכת 'הוצאה' - מדאורייתא ומדרבנן

רשות הרבים מדאורייתא, מפני שאינה משמשת להילוך הרבים; והיינו, העברת חפץ מרשות היחיד או מרשות הרבים לתוכה, ולהיפך, וטלטול חפץ בתוכה לטווח של ארבע אמות. וטעם האיסור, שהכרמלית דומה לרשות הרבים, בכך שאינה מוקפת מחיצות, ואילו לא אסרו חכמים באיסור הוצאה, היה הדבר גורם לאנשים להיכשל בהוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים, ולהיפך, או בטלטול ברשות הרבים.

[שו"ע שמו, א-ב, ומשנ"ב א, ד, יא ויב]

איסור מלאכת 'הוצאה' מרשות לרשות מן התורה, כולל: העברת חפץ מרשות היחיד לרשות הרבים, או להיפך, בין כשהאדם עובר בעצמו עם החפץ, ובין כשמושיט או זורק את החפץ מהרשות שעומד בה לרשות האחרת, וכן טלטול חפץ ברשות הרבים לטווח של ארבע אמות (דהיינו לטווח האלכסון של ארבע על ארבע אמות, שהוא חמש אמות, ושלוש חמישיות האמה), כולל עקירתו ממקומו, והנחתו. ומדרבנן, אסור הטלטול גם בעקירת החפץ ללא הנחתו, או בהנחה ללא עקירה.

וחכמינו ז"ל הוסיפו ואסרו את כל הפעולות הללו גם ב'כרמלית', שאינה

הדף היומי בהלכה

עמק המוקף במחיצות טבעיות של הגבעות שמסביבו - האם נחשב לרשות היחיד?

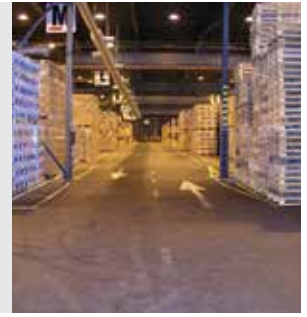
שהילוך הרבים במקום זה 'מבטל' מחיצה כזו, שלא נעשתה לשם מחיצה; ונחלקו הפוסקים בפירוש שיטה זו: יש אומרים שבאופן זה ביטול המחיצה הוא אף כשהמקום קטן מאוד; יש אומרים שביטול המחיצה הוא כשהמקום גדול יותר מ'בית סאתיים' (ראה לעיל), ויש אומרים שהביטול הוא רק כשהמקום כה גדול, עד שאין דרך בני אדם לעשות רשות היחיד כדוגמתו. ויש שכתבו, שאם המחיצה אינה מעכבת את הרבים מלעבור דרכה, נחשב המקום לרשות היחיד. וראה להלן בענין מחיצות שלא נועדו לשם דיור.

[ביה"ל שמו, ג, ד"ה קרפך; ביאורים ומוספים דרשו, 9-11; וראה עוד שם]

רשות היחיד שלפחות שתיים ממחיצותיה רחוקות זו מזו מרחק עצום - יש אומרים שאם המחיצות נראות לעומדים באמצע השטח של רשות היחיד, והן ניכרות להם בתור עומדים במקום המוקף מחיצות, נחשב המקום לרשות היחיד; ואם לאו - לאו.

ויש אומרים שאם המחיצות נעשות בידי אדם, נחשב המקום בכל מקרה לרשות היחיד; והשיעור הנ"ל אמור רק ביחס למחיצות שנעשו שלא בידי אדם, כגון הרים ובקעות.

ויש אומרים שבמחיצות שלא נעשו בידי אדם, אם יש דרך המשמשת להילוך הרבים אשר עוברת בתוך המחיצה, אין המקום נחשב לרשות היחיד, כיון

ה'קֶרְפֶּף' - מהותו והלכותיו

(אחרת), ומכרמלית לתוכו, למרות שמרשות היחיד רגילה אסור להוציא לכרמלית; כיון שאם נאסור זאת, יסברו שהוא נחשב לרשות היחיד אף מדרבנן, ויבואו לטלטל בתוכו, וישוב החשש שיבואו לטלטל גם ברשות הרבים. ומקום זה מכונה בפי חכמינו ז"ל: 'קֶרְפֶּף'. וכדין קרפף, כך דינה של רשות היחיד בעלת שלוש מחיצות בלבד, אשר לדעת רוב הפוסקים נחשבת מדאורייתא לרשות היחיד.

[שו"ע שמו, ג, משנ"ב יד-יו, וביה"ל ד"ה ומותר; וראה ביאורים ומוספים דרשו, 15; שו"ע שמו, ב, ה, וביה"ל שסג, א, ד"ה אסור]

מקום המוקף מחיצות, אשר גודלו יותר מ'בית סאתיים' (1,152-1,658 מ"ר, לשיטות השונות), והיקף המחיצות לא נועד על מנת שהמקום ישמש לדיור, אלא למטרה אחרת, כגון לזריעת תבואה - מדאורייתא נחשב לרשות היחיד, כיון שהוא מוקף מחיצות, אך מדרבנן החשיבוהו כ'כרמלית', לענין האיסור לטלטל בתוכו לטווח של ארבע אמות, והאיסור להוציא ממנו לרשות היחיד הצמודה אליו.

וטעם הדבר, כיון שהמקום גדול מאוד וגם לא הוקף לשם דיור, ובכך הוא דומה לרשות הרבים, ואילו היה מותר לטלטל בתוכו, היו עלולים להיכשל גם בטלטול ברשות הרבים.

ומכוח זה החשיבוהו ככרמלית גם לענין העברת חפץ ממנו לכרמלית

חדשות דרשו

בדרך כלל, לא היו לי ציונים גבוהים מדי במבחנים, כך שלא חשבתי דרך-זה להוציא 'היתר הוראה', אך אוצר המושגים והידיעות שרכשתי בלימוד זה-שווה כל הון.

שיחות קצרות עם משתתפי תכניות דרשו...

כשבכלל, הוא מגלה. בדרך כלל, לא היו לי ציונים גבוהים מדי במבחנים, כך שלא חשבתי דרך-זה להוציא 'היתר הוראה', אך אוצר המושגים והידיעות שרכשתי בלימוד זה-שווה כל הון. בנוסף לזה לקראת התחלת הלכות עירובין, 'דרשו' הודיעה על הורדת הציון המזכה במלגה, כך שבהחלט עניין זה לא מהווה בעיה. מה אתה עונה לחברים המתעניינים, האם להצטרף כעת לתכנית ה'דף היומי' בהלכה?

כמו כל לומד, אני ממליץ תמיד לחברים ולבני משפחתי להצטרף וליהנות מלימוד עקבי ומספק לצד רכישת ידיעות הנחוצות לכל אחד מאתנו לבית היהודי. כעת כשלומדים הלכות עירובין, אוסיף ואומר, שאת ההזדמנות הזו ללמוד הלכות אלו במסגרת תכנית מסודרת ומעשית אסור להפסיד...

לסיום מבקש ר' אהרן לנצל את ההזדמנות להעביר את תודתו והערכתו הרבה ל'דרשו' שזיכוהו להרים את קרן לימוד וידיעת התורה בכל מקצועות התורה למושגים גבוהים וגדולים, שספק גדול באם היה פעם כן בעולם היהודי. אישית, הוא מעיד. זכיתי ללמוד ולהבחין על חלקים גדולים מהמשנה ברורה. וברכה מיוחדת לכל עובדי ופעילי דרשו על מסירותם הנעלה בקודש בהמון מחשבה לעמוד לימין כלל הלומדים בעידוד ודרבון להצליח בתכניות ללמוד ולדעת.

לשליחת תגובות ושיתוף בסיפור האישי שלכם,
כתבו ל: a0533185209@gmail.com

מאת: הרב שלום הרשלר

את הרב אהרן רייזמן פגשתי כמה דקות לפני תפילת מנחה. לידו בלט ה'משנה ברורה' בכריכה הכחולה מהדורת 'דרשו', פתוח אי-שם בתחילת חלק ד' כשבצד ה'ביאורים והמוספים' בולטים בחן התמונות וההמחשות של רשות הרבים וכדומה. כמענה להתעניינותי הוא סיפר ושיתף;

היה זה עם תחילת לימוד הלכות סוכה במחזור הקודם. זכיתי לסייעתא דשמיא וביום בהיר משהו בליבי נדלק, והצטרפתי ללימוד ולמבחנים. האמת, הוא מוסיף 'עד עכשיו' למדתי את זה בזמנים שבין לבין, לא היה לי זמן קבוע, רק היה לי עול תורה לעמוד בתכנית כדי שאוכל להשתתף במבחן. וכעת?

מתחילת לימוד הלכות עירובין, הלכות שלא היה לי את הידע והמושגים בהם, כך שהבנתי שכדאי להצליח בזה כדאי לי להקדיש כעשרים דקות בקביעות ללימוד. אולי אפילו עם חברותא...

אתה נהנה מלימוד הלכות עירובין?

המבט שלו לימד אותי, שמשוה אצלי לא בסדר, כשהוא מגביה את קולו בתמיחה. מתי נזכה ללמוד הלכות אלו, בלי ה'דף היומי' בהלכה?! נראה לי שזו ההזדמנות היחידה המעשית. אני לא מעוניין להפסיד את זה. פוסק הוא בפסקנות. עשרים דקות מספיקים ללימוד ולהבחין על הלכות עירובין?

תמיד יש אופציה להוסיף זמן ללימוד ולסיכום. מציין הוא כשחיוך עדין על פניו.

בעיצומו של המאצ'ינג האחרון ניצלתי הפוגה קלה בבקשות התרומה שזרמו אלי מכל עבר, כדי לחקור את הסיפור המרתק על רעיון ההתרמה המיוחד שהגה הרבי מצאנו זי"ע לפני 40 שנה...

מה הביא את חסידי צאנו בארה"ב לצאת בהמוניהם ביום שלג כבד כדי לרכוש דולרים? הרב יקותיאל יהודה גנזל העלה לראשונה את הסיפור הנדיר על גבי הכתב

הרעיון הבא:

נערך 'דינר' באחד מבתי ידידי חצר הקודש, ובמרכזו יופיע הרבי בהדרו ויחלק מטבעות מבורכות לכל מי שיתרום סכום של לפחות 1,000 דולר: "נכנסנו לרב" - חוזר השבוע ר' יעקב משה ארבעה עשרים אחורנית - "והצגנו את הרעיון. הרבי לקח את הדברים בכובד ראש רב, הוא השיב שברצונו להתיישב בדבר משך מספר ימים. חלפו הימים ושוב ניצבנו במעון הקודש (באותה תקופה שהה מרן ה'שפע חיים' זי"ע בנווהו בירושלים). שמחנו לשמוע תשובה חיובית ומיהרנו להביא שקית מלאה במטבעות של חצי דולר, קצת יותר ממאה מטבעות. "הבאנו את השקית והרבי הורה לנו לשפוך את המטבעות לתוך כלי מיוחד שעמד בסמיכות. הכלי התמלא והחדר כולו התמלא בהבזקי טוהר. ניכר היה שמוחו הכביר של הרבי בוער כשרף האילן. הוא עצם את עיניו הטהורות והניח את כפות ידיו על המטבעות כשפיו ממלמל ומרשש. דקות ארוכות נמשכה אוושת התפילה מפה הקודש. משפק הרבי את עיניו הורה לנו להביא את המטבעות אל הדינר כמתוכנן, שם יחלק אותם לידי תומכי המוסדות".

בו ביום: המהפך!

אם חשבו המנהלים הצעירים שהם למדו כיאות עד כמה חשיבות של קודש מחשיב הרבי את המטבעות ועד כמה נוהג הוא בדבר בכובד ראש, הרי שלא ציפו להפתעה שתבוא מן הקודש שעות ספורות טרם הדינר המתוכנן: "בבוקר יום הדינר נקראתי לבוא אל הקודש. הרבי קיבל את פני בשאלה: 'האם הדינר המתוכנן יכסה את הוצאות הבנייה, לפחות את חלקן הגדול?' כשהוא ממשיך ומבהיר לנו בקדשו שהוא לא יגיע לדינר לחלק את המטבעות אם העם הנאסף לא ירים תרומות קודש כהוגן. הרבי נקב בסכום של 170 אלף דולר, הון עתק, שיגויס לטובת המוסדות, כתנאי הקודם להגעה. 'צאתי מן הקודש וליבי בל עמי. הן היו לי כשבעים יהודים מאנ"ש שכל אחד מהם התחייב לתרומה של אלף דולר; מארח הדינר, הנגיד ר' יצחק דוד גרוסמן ז"ל, הבטיח אף הוא תרומה של 25,000 דולר; ועדיין, מניין אשיך תוך יום התחייבות לעוד מאה אלף דולר". בסופו של יום, קרוב למועד הדינר, מצא ר' יעקב משה את עצמו יושב בחדרו של הנגיד ר' אליהו רייכמן ב'שערי חסד' ומבקש את הירטמותו. הנגיד שאל כמה ירצה, והוא נקב בסכום של 50 אלף דולר. "עה... - הנגיד נופף ידיו בביטול - אתה שנויר חלש. אתן לך כעת המחאה על סך \$ 100,000 בתוספת התחייבות לגייס גם מקרובי משפחתי סכום שיגיע יחדיו ל-\$ 200,000!..."

הדינר התקיים בראשות הקודש ומטבעות השמירה המקודשים חולקו. בקרב מקבלי המטבעות שמורים עד היום סיפורים פלאיים של ישועות מופלאות ומופלגות שחוו. נס בטיסה שכמעט תמה באסון, הצלחה בלתי משוערת במקח וממכר, ואפילו סיפור חובק עולם של שידוך פלאי.

זה היה שווה את ה-1000 דולר...

"כל מהלך ברכת וחלוקת המטבעות היה מסתורי וקדוש" - חותם ר' יעקב משה - "הבנתי את זה טוב יותר מספר שנים לאחר מכן, כאשר שוב נקלענו למצב שהיינו צריכים לקיים מגבית התרמה, ונכנסנו לקודש פנימה לבקש שוב שהרבי יחלק מטבעות שמירה וברכה. אולם הרבי דחה אותנו ואמר לנו: 'אין לי כבר כוח לזה...' מה שלימד אותנו מושג קלוש על כוחות הנפש העילאיים שהטמין הרבי במטבעות השמירה וההצלחה".

השלג הנערם, מערים קשיים

כעת נחזור לסיפור הראשון והמרכזי, סיפור נדיר בהחלט. נדיר ובלתי ידוע. את הסיפור אנו שומעים מבניו של מנהל המוסדות השני, הרה"ח ר' דוד סגל ז"ל: בתקופות השנה התחלקו שני מנהלי המוסדות בתור אחר אפיקי תרומות מזדמנים. בעוד הרה"ח ר' יעקב משה מסובב את ערי ארץ הקודש ואף אינו פוסח על הכפרים והיישובים; היה להבל"ח הרה"ח ר' דוד סגל אורז מעט מטלטלים וצורר פרוספקטים ועולה על טיסה ארוכה לארצות-הברית. אצבעותיו של האחד דפקו על דלתות בכפר יונה בעוד השני מושך במצילת דלת בברוקלין, כאשר

הביטוי החז"לי "חברך חבא אית ליה, וחברא דחברך חבא אית ליה", תורגם בעידננו לצמד מילים כובש קהלים. "מימון המונים", קוראים לזה. בשנה וחצי האחרונות, כל חסידות וקהילה המכבדת את עצמה, טובלת את "טבילת האש" (ואולי: טבילת הדולרים) בברית ה'מאצ'ינג' ויוצאת בקמפיין התרמה-המונית מסיבי.

המצרכים: לוגו בומבסטי; פרסומאי צמוד; סיפור פותח כיסים ו...חיילים נאמנים. האחרון, ממש חובה, ההתרמה כולה מושתתת על הנאמנות, על הנכונות של חברי וידידי הקהילה למחוק למשך 36 שעות את המילה 'בושה' על כל הטייתיה מהלכסיון האישי, להתקשר לחברים ולחברי חברים, להתרים ולבקש, ולהביא את המוסד לתקופה טובה יותר, מבורכת יותר.

אז נכון, אולי מדובר במיזם חדשני, יצירתי, שיתופי ואחוותי, אבל עדיין מדובר בעוד יוזמה, אחת מני רבות, שמטרתה להביא אותנו לידי תרומה מקסימלית לטובת מוסדות התורה והחינוך, החסד והיראה, די בכל אתר ואתר. מדובר אולי בכביש מהיר ופחות אגרה החולף לצד כבישי הדינרים וההתרמות המסורתיות, אולם היעד הוא אותו יעד - להגדיל תורה ולהאדירה.

התרמה לפני ארבעה עשרים

במספר הרגעים הבודדים, בהם הפלאפון הפסיק לצלצל ומכרים מכל הזמנים לא עלו מן הפומית, מביכים את עצמם לדעת בבקשה מתנצלת של תרומה, מתוך מטרה נכספת להגיע ליעד אותו קבעו לעצמם, לא נשמתי לרווחה. אם יש מספר רגעים מהסוג הזה, השקט, הבלתי מצלצל-רוטט-מנגן, מיהרתי לנצל אותם למשימה נוסטלגית:

לחקור את אותה שמועה רחוקה שסיפרה על ההתרמה המעניינת אותה הציע כ"ק מרן אדמו"ר ה'שפע חיים' מצאנו זי"ע לאחד ממנהלי מוסדותיו לפני עשרים, הרבה לפני שהמושג 'מימון המונים' בקע מן הביצה. התרמה על ידי... חלוקת דולרים. שטרות מקודשים של דולר אחד בודד.

גיבור הסיפור, היה מנהל מוסדות צאנו בירושלים, הרה"ח ר' דוד סגל ז"ל, שכבר לא מתהלך בעולמו הקטן. פניתי אפוא לשני אפיקים קרובים: לצאצאיו מירושלים ומביתר-עילית, ולשותפו בניהול המוסדות, להבחל"ח הרה"ח ר' יעקב משה שפיצר הי"ו מירושלים.

תוך כדי, נחשפתי לסיפור נוסף שגם הוא נושא בראש התורן את דגל ההתרמה בעזרת מטבעות ברכה ושמירה.

קודש הוא לכם

נתחיל בסיפור השני, אותו מספר לי במתק לשונו, בשיחה טלפונית המתמשכת בנועם, ר' יעקב משה שפיצר. בהירות מיוחדת יש בשיחות הזיכרון של ר' יעקב משה, תמיד נשמעים הדברים מפיו כאילו אך אמש חווה אותם. וכך הוא שח השבוע, כשהוא מקדים ומספר על הדרך בה הפך למנהל מוסדות:

"באחד הימים נקראתי לבוא אל המלך. נכנסתי אל הרבי זי"ע, השפע חיים, שבמאור פנים השית עלי לנהל את מוסדותיו הקדושים בירושלים. תהיתי בירת הקודש: 'מה יכלול התפקיד?' והרבי: 'תצטרך לבנות את בנייני המוסדות בהשגת משאבים'. הרגשתי נבוך קמעא. אני, שמעולם לא הושטתי כף לבקשת תרומה, אמלא את ימי ויליותי בהתרוצות אחר תורמים פוטנציאליים, כמו שנוהר? הרבי חש במבוכתי ובנימה של הלצה הרגיעני: 'אל לך לחשוש. הבט נא עלי. סבי הקדוש היה שנוור, אף אבי קדישא היה מקושש כספים ואף אנכי, שנוור אני...' הדברים שנאמרו בנהירו הכניסו אותי לעסקי השגת המשאבים. קיבלתי על עצמי את התפקיד, כשחלוף זמן קצר צירפתי אלי, בהסכמתו הנלהבת של הרבי זי"ע, את להבל"ח ר' דוד סגל ז"ל. יחדיו התחלנו לאסוף כספים לקראת בניית מבני המוסדות בקרית צאנו הירושלמית".

שני האברכים החלו לעבוד במלוא המרץ ומהר מאד גילו שהקמת מבנים רבי קומות לתורה ולתפילה, היא מהמלאכות הקשות שבמקדש. 'מימון המונים' עדיין לא נוצר, כבר אמרנו, ואפילו פלאפונים היו נחלת העתיד. כך נולד להם

בסופה של כל שנה, בהתקבץ כל התרומות יחדיו, התאפשר ניהול שוטף של מוסדות התורה והחינוך בעיר הקודש והמקדש.

מה שעשה את ההבדל הגדול בין שני האפיקים, היה מיסטר מזג'אווי. אם בארץ הקודש אפשר תמיד להיות מתוכנן וכל ההבדל בין יום חורפי למשנהו היא השאלה האם לכרוך צעיף או ללבוש סוודר או מעיל, או האם להתעטף גם בצעיף, גם בסוודר וגם במעיל; הרי שהדוד-סם האמריקאי לפעמים מביא אתו הפתעות בלתי צפויות. כמו אותה סופת שלגים סוערת שקיבלה את פניו של ר' דוד סגל באחת השנים כשהגיע לאסוף מעות עבור קיום והחזקת המוסדות. חימם ר' דוד את עצמותיו ליד האח בבית האכסניה וחיכה יום, יומיים, שלושה, לשוך הסערה. משחלפו הימים וגובה השלג הנערם החל להכביד אפילו על הקרקע האמריקנית הרגילה לסחוב מסות של גליד לבן, הבין ר' דוד שהנס המיוחל לא יקרה לו. לא הפעם. הוא החליט לנסות בכל זאת לעשות את שלו, הן שליח ציבור הוא ועולם של לומדי התורה רובץ על כתפיו, ומשכך, התכרבלות יתר לא באה בחשבון כלל. הוא עט עליו גופו שמונה בגדים ויצא להתבוסס בשלג. הוא אמנם עשה את שלו, השתדל, ניסה, רצה, אבל משמים רצו אחרת. מהר מאד הוא הבין שלעבור מבית לבית כשמזג האוויר עושה שמות בחוצות, הוא מעט בגדר של 'מאבד עצמו לדעת', הוא חישב כבר להתייאש. הוא שב לבית האכסניה והחל מהרהר ומהפך בשאלת השאלות: "כסף מנלן?" מה עושה חסיד כששאלה מזדקרת במוחו? - הוא נכנס לרבו.

שטר של הצלחה

באותה תקופה השתכן הרבי מצאנז זי"ע במעון הקודש שבמרכז השיכון אותו הקים ביוניאן-סיטי שבניו-ג'רזי. ר' דוד עשה מאמץ על, הוא התעקש מול הרוחות העזות ולא אמר נואש גם כשהשלג הגיע עד לארכובותיו, בסוף הולך אותו כוח הרצון אל נווה הצדיק. הוא המתין במבואה וכעבור זמן קצר הוזמן על ידי המשמש בקודש, להיכנס ולבוא לפני ולפנים.

מתייצב לו ר' דוד בפיק ברך ובחרדת הקודש וליבו מחסיר פעימה. עיניו הטהורות של הרבי, עיניים שראו עולם בבנינו ועולם בחורבנו, מלטפות אותו ברוך. מושיט הרבי יד חמה לחסידו הנאמן וליבו כואב לשמוע על מצוקתו הטכנית. הלא יותר ממה שר' דוד נושא על לוח ליבו את עול המוסדות, נושא אותם הרבי על ליבו הגדול. ברם, יותר ממה שאכפת לרבי על הכסף החיוני

שאינו נאסף, צורם לו לראות את ר' דוד פוכר ידיים בייאוש, נעצר מול איתני הטבע, נשאר ליד האח המוסק רק בגלל שהוא חושש מהכפור מגליד העצמות. ואז פונה הרבי אל ר' דוד, בהוראה נדירה ביותר: "קח נא שטר של מאה דולרים, ולך ביחד עם ר' ברוך (המשמש בקודש, הרה"ח ר' ברוך טסלר) אל הבנק המקומי, שם תפרטו את השטר הגדול למאה שטרות, דולר אחד כל שטר, והביאו את חפיסת השטרות אליי". שוב יצא ר' דוד אל השלג והכפור, כשהפעם הוא לפחות לא לבד, המשמש בקודש מתלווה אליו, עוזר לו בהתמצאות ומוביל אותו אל הבנק, משם הם יוצאים כשבידיהם חפיסה בעובי בינוני, מאה שטרות שהערך הסמנטלי היחיד שלהם (בינתיים) הוא הכיתוב: In God we trust (-באלוקים אנו בוטחים), ופונים ישירות אל הקודש פנימה.

משמונחים הדולרים לפני הרבי, התמלא הרבי בשרעפי קודש. הוא נטל בידי את החפיסה - דולרים מגוהצים שמקח וממכר גשמי עוד לא בוצע בהם - וקרבם סמוך אליו. לאחר הוריד הרבי את ראשו על גבי החפיסה והחל מברך בלחש את השטרות. מחזה נדיר בהחלט בחדרו של הרבי, איש האלוקים שדוחה היה בבזו כל מגע עם העולם הגשמי ואם ראשו הוריד בדרך כלל, רק תוך כדי התעמקות בסוגיה הלכתית מורכבת. דקות ארוכות עמדו השניים, מנהל המוסדות והמשמש בקודש, ורטט חלחל לנשמתם. עדיין היה ראשו של הרבי מונח על חפיסת הדולרים, פניו בוערות כלהבים ושפתותיו רוחשות. רוחשות תפילה של שמירה וברכה.

ואז הרים הרבי את ראשו, נטל את חופן הדולרים ודחפו אל ידיו של ר' דוד הניצב נרעש ונפחד, בהתבטאו בהאי לישנא:

"זיי מצליח! דער וואס וועט דאס נעמען, וועט מצליח זיין!" (-תצליח! כל מי שיקח לרשותו מהדולרים הללו, יראה הצלחה במעשיו!)

ליותר מזה לא יכל ר' דוד לצפות. מכאן ואילך הוא כבר לא צריך היה לעבור דלת דלת ולהתחנן על כל דולר. כעת היו אלה כל חסידי צאנז שבארה"ב שמיהרו ליצור עמו קשר בהשתוקקם לקבל את השטר הנדיר והמבורך, השטר שנמכר כעת לכל המרבה במחיר.

תודות לבני הרה"ח ר' דוד סגל ז"ל - הרב נפתלי, הרב אליעזר והרב פנחס, על סיועם הרב בהבאת העדויות והחומרים. תודה מיוחדת למזכ"ל איגוד חסידי צאנז, הרב שלום שטמר שליט"א, על שפתח בפנינו את ארכיונו.

(פורסם בעיתון 'המבשר' - גיליון 'קהילות')

מה מברכים על סלט פירות, ומה הברכה על שתיית קפה בסוף הסעודה?

שו"ת ממרן רבינו נסים קרליץ שליט"א בהלכות ברכות • מיוחד לט"ו בשבט

תירס יש לו דין בריה כגרעין רימון.

מה מברכים על פירות מסוכרים שאין ניכרת בהם צורת הפרי

שאלה: מצוי היום שמוכרים פירות חתוכים לפרוסות ומסוכרים בסוכר, ולא ניכרת צורת הפרי, האם נשתנתה ברכתם?
תשובה: זה נחשב שניכר צורת הפרי, והרי אם יגידו לו מהו הפרי יבחין שזה הפרי, לכן יש לברך ברכתו הרגילה של הפרי.

מה מברכים על תפוחי עץ או בננות שעשו מהם ריבה

שאלה: פירות כתפוחי עץ בננות וכד' שריסקום או שעשו מהם ריבות אם יברך ברכתם כרגיל?

תשובה: כל זמן שניכר תואר וצורת הפרי מברך ברכתו הראויה, אבל אם ריסקם עד שאין ניכר תוארם וצורתם ובפרט כשעושה מהם ריבות יברך עליהם 'שהכל'.

לברך על חתיכת פרי ולפטור בכך פרי מרוסק

שאלה: רסק פירות שברכתו 'שהכל', האם מועיל לקחת חתיכת פרי ולברך עליו ברכת 'בורא פרי העץ' ולפטור ע"ז את הרסק?
תשובה: כיון שמעיקר הדין אם בירך 'בורא פרי העץ' יצא. לכן מועיל לקחת פרי וע"ז לפטור את הרסק.

שאלה: בירך 'בורא פרי העץ' ונתכוון לפטור את כל הפירות שברכתם 'פרי העץ'. וה' שם ג"כ רסק פירות שברכתו 'שהכל', האם יוכל לברך עליהם ברכת 'שהכל' או שיצא בברכת 'בורא פרי העץ'?

תשובה: אינו יכול לברך 'שהכל' על הרסק, כיון שכשבירך 'בורא פרי העץ' התכוון לכל דבר שיכול להיפטר בזה ע"י ברכת 'בורא פרי העץ', ועל הרסק יוצא יד"ח בברכת 'בורא פרי העץ'.

ברכה על היין פוטר את המרק?

שאלה: הדין הוא שיין פוטר כל מיני משקין, האם זה פוטר משקים כדוגמת מרק, שיש לו חשיבות בגלל הירקות שהתבשלו בתוכו?
תשובה: כיון שלמעשה המרק הוא משקה גמור, ושיעורו לברכה אחרונה הוא ברביעית ככל משקים, א"כ ברכת היין פוטר את המרק.

אכל ענב האם מותר לאכול עוד ענב

שאלה: מי שאכל ענב אחד שהוא בריה, ונכנס לספק ברכה אחרונה, האם מותר לו לאכול ענב נוסף כשעדיין השיעור הוא פחות מכזית?
תשובה: לא יאכל עוד ענב, דכל בריה נוספת שאוכל, מכניס את עצמו שוב לספק ברכה.

גרעין של תירס נחשב 'בריה'?

שאלה: פלח של קלמנטינה או גרעין תירס, האם יש להם דין 'בריה' שאין לאוכלו לכתחילה בפנ"ע?
תשובה: לגבי פלח של קלמנטינה יש להסתפק אם נחשב בריה, אבל גרעין

דובדבן המונח ע"ג העוגה

שאלה: דובדבן המונח ע"ג פרוסת עוגה האם יברך ע"ז 'בורא פרי העץ'?
תשובה: אם נעשה לנוי הרי הוא טפל ולא יברך ע"ז, אבל אם זה לא שייך לנוי העוגה יברך ב' ברכות.

ברכה על סלט פירות

שאלה: סלט פירות המעורב בדברים שברכתם 'בורא פרי העץ' ו'בורא פרי האדמה', והדין בתערובת שמברך לפי הרוב, איך ניתן לקבוע אם זה מוגדר כתערובת?
תשובה: גדר התערובת הוא, שאם ייקח האוכל בכפית יעלו לו בכפית משני המינים, אבל אם אוכלים כל חתיכה בפני עצמה אין זו תערובת.

זיתים בתוך הסעודה בט"ו בשבט

שאלה: האוכלים פירות ט"ו בשבט בתוך הסעודה ומביאים ג"כ זיתים, האם יברך עליהם בתוך הסעודה?
תשובה: מסתבר שיברך על הזיתים בתוך הסעודה, כיון שמביאים את הזית לשם מנהג אכילת פירות ולא מחמת הסעודה ע"כ יש מקום לברך ע"ז אף שהוא באמצע הסעודה. ואמנם אם אוכל הזית בלחם ודאי א"צ ברכה.

פירות שלא ראם בשעת הברכה

שאלה: מי שבירך על 'בורא פרי העץ', והיה על השולחן עוד מין פרי שברכתו ג"כ בורא פרי העץ, שלא ראה אותו ולא כיון עליו, האם צריך לחזור ולברך עליו?
תשובה: אין צריך לחזור ולברך על הפרי השני, כיון שהי' על השולחן.

הסיח דעת מאכילת הפירות ורוצה שוב לאכול

שאלה: אם עוסק באכילה, והחליט בדעתו שאינו רוצה לאכול מין פרי אחד ממיני הפירות שלפניו, ואח"כ חזר בו ורצה לאכול אותו הפרי, האם צריך לחזור ולברך 'בורא פרי העץ'?
תשובה: אין צריך לחזור ולברך, כיון שעדיין עוסק באכילה, וכך הדרך שלפעמים נמלך ואין זה היסח הדעת גמור.

ברכה על שתיית קפה בסוף הסעודה

שאלה: השותה קפה או תה בסוף הסעודה אם צריך לברך ע"ז?
תשובה: בזמנינו דבא רק לעכל את המזון, זה חלק מהסעודה כשאר משקים, וא"צ לברך ע"ז בתוך הסעודה.

(מתוך 'נשיח בחוקיך' - מתורתו של מרן פוסק הדור רבינו נסים קרליץ שליט"א בשלח תשע"ז)

"ונשמרתם": המלצות משרד הבריאות לקראת הגל החורפי הצפוי בימים הקרובים

פעולות שיש לנקוט בקרב קשישים ותינוקות, על מנת למנוע סכנות ופגיעות קור באוכלוסיות אלה

קוגניטיבית/דמנציה שמתקשים לטפל בעצמם ועוד).
ובנוסף, לגבי קשישים המתגוררים לבד: יש לשמור על קשר ולדאוג לביקורים בבית של בני המשפחה, חברים, שכנים, או מתנדבים - לפחות פעם ביום.

כיצד מבקר יכול לזהות אצל קשיש ירידה בחום הגוף (היפותרמיה)?

- ניתן לראות שהבית קר והקשיש ירוד בפעילותו יותר מהרגיל.
- עם זאת, בשלבים ההתחלתיים של ירידת חום הגוף - עלול להיות קושי בזיהוי הבעיה:
- - הקשיש הסובל מקור לא ירעד ולא יתלונן על תחושת קור!
- - מדידת חום במדחום הביתי עלולה לא לזהות את הבעיה - היות והוא מיועד למדוד עלית חום!!
- אם יש חשד לירידת חום הגוף (היפותרמיה), על סמך מגע עור קר, שינוי בצבע העור, ירידה בעירנות, מצב בלבולי, שינויי בנשימה ועוד - יש להזעיק מיד עזרה רפואית.

מדוע גוברת הסכנה כתוצאה מקור בגיל המבוגר?

- בגיל המבוגר קיים שילוב של גורמים גופניים (פיזיולוגיים) והתנהגותיים וסביבתיים המעמידים את הקשישים בסיכון מוגבר לקור:
- קשישים חשים פחות את הקור בסביבתם. בזקנה - היכולת לאזן (לדווקא) את חום הגוף פוחתת
- קשישים במצב תזונתי ירוד - פגיעים יותר לקור.
- קשישים נוטים לשתיה מועטה מדי ולהתייבשות - גם בחורף.
- הקשיש עלול לשהות בחוסר תנועה בבית, חוסר לבוש נאות בבית ובחוץ, יש נטייה לחמם פחות את הבית - כדי לחסוך בהוצאות החימום.
- במחלה זיהומית בגיל המבוגר - לעתים הסימן הראשון הוא דווקא ירידת חום הגוף (להיפך מהתגובה באנשים צעירים יותר).
- קשישים רבים שוהים בביתם לבדם, לפחות חלק משעות היום.
- הסיכון לירידת חום הגוף קיים גם בירידה קלה בלבד של טמפרטורת הסביבה.
- ככל שיש לקשיש יותר גורמי סיכון אישיים וסביבתיים - הסכנה הולכת וגדלה

על כן חשוב לנקוט בצעדי המניעה שפורטו!

בשל מזג האוויר הסוער הצפוי בימים הקרובים, משרד הבריאות מרענן את המידע לציבור, וקורא לאוכלוסיות הקשישים וכן להורים לתינוקות ולילדים צעירים, לנקוט במספר פעולות חשובות על מנת לצמצם את נזקי הקור.

השפעת הקור על גוף האדם: בגיל המבוגר קיימת הסכנה מוגברת בקור, בין היתר כתוצאה ממצב של ירידת חום הגוף (היפותרמיה), בו טמפרטורת הגוף יורדת ל- 35 מעלות (טמפרטורת גוף תקינה היא 37 מעלות בקירוב). בגיל המבוגר הסכנה מחשיפה לקור מוגברת (ראה בהמשך).

דרכים למניעת פגיעת קור

- חימום נאות - חימום הבית בטמפרטורה קבועה של 24 מעלות בקירוב, שאינה פחותה מ- 21 מעלות. מומלץ להעזר במדחום למדידת טמפרטורת החדר.
- יש לדאוג ללחות האוויר בחדר, כדי להימנע מאויר יבש.
- יש לדאוג לאטימה נאותה של פתחי הבית (חלונות, דלתות וכו').
- יש לבדוק את בטיחות התנורים בדירה - תוך הסתייעות בבני משפחה ואנשי מקצוע.
- יש לעקוב אחר תחזיות מזג האוויר ולהיערך בהתאם.
- להקפיד על לבוש חם.

הרגלי בריאות

- יש לשתות בכמות מספקת (8-10 כוסות שתייה ליום) - גם ללא תחושת צמא! א"כ יש מגבלה רפואית מפורשת.
- להימנע משתייה מרובה של קפאין ואלכוהול.
- יש להקפיד על ארוחות קלות יחסית לעתים קרובות (5-6 ביום) ולהימנע מארוחות כבדות.
- שתיה ואוכל חמים מסייעים לשמור על חום הגוף.
- בעת השהות בבית - יש להקפיד על פעילות ותנועה, כדי להגדיל את זרימת הדם ואת חום הגוף.
- מקרים בהם יש להתייעץ עם הרופא המטפל: לגבי נטילת תרופות שעלולות להגביר את הרגישות לקור. (כגון תרופות שמשפיעות על מצב העירנות, כגון תרופות שינה, תרופות נגד דכאון, תרופות מסוימות נגד כאבים ועוד).
- לגבי מצבי בריאות שעלולים להגביר סיכון זה. (כגון במחלות לב, בהן הקור יוצר עומס-יתר על תפקוד הלב, מחלות ריאה, באנשים עם ירידה

כשיצא הילד בן ה-10 מחנותו של ר' זלמן זוננפלד ובידיו האתרוג המלכותי שרכש בפרוטות בודדות - או אז נזכר לפתע במעשה שאירע עמו אשתקד בט"ו בשבט בשולחנו של רבי שלמה מזוועהיל...

סיפורו של אחד מגדולי הת"ח בירושלים על מעשה שאירע עמו בילדותו

היו מונחים בערבוביה אתרוגים פשוטים ביותר מסוג ד'. משמש הילד בין האתרוגים מלאי ה'בלעטלאך' ושאר פגמים, ופתאום עלה בידו אתרוג מלכותי מבהיק ביופיו, פיטם זקוף לו בראשו, גידולו מרהיב עין, צבעיו מושלמים ובעורו אין אף 'בלעטל' וחסרון קל. כולו שמחה אף רץ הילד אל הסוחר והראה לו את המציאה שעלתה בידו. ר' זלמן זוננפלד נדהם, וחשד כבד התעורר בו. איך מגיע אתרוג מסוג א' א' לבין האתרוגים הפשוטים והגורעים ביותר? הוא נזף בילד: "מניין לקחת אותו? שמא נגעת במקום שלא הרשיתי לך?!" תחלחל הילד, שדוק של חן ירושלמי אצילי וזיו של יראת שמים טהורה ניבטו מעיניו, ואמר ברעדה: "וכי גנב אני בעיניך? להיכן ששלחת אותי, שם הלכתי". לא האמין לו ר' זלמן והמשיך לחשוך אותו בגניבה. אך לאחר שהביא הילד כמה קונים שהעידו נאמנה שלא נגע בשום מקום מלבד ארגז האתרוגים הפשוטים, הצהיר ר' זלמן נרגשות: "שמעני, האתרוג הזה אינו שייך לשם, כיון שמחירו הוא פי מאתיים ואפילו יותר ממה שנתת לי. אלא כיון שנמצא שם, זכה לו. סימן שמשמים זיכו אותך באתרוג מיוחד במינו!" אותה שעה נזכר הילד, שהיום הוא אחד מגדולי הת"ח בירושלים, בכל אותו מעשה שהיה אשתקד בט"ו בשבט בשולחנו של רבי שלמה מזוועהיל, ובביטוי הסתום שיצא מפיו של הרבי, והבין מניין זכה באותו אתרוג מהודר.

(המבשר תורני בשלח תשע"א)

ילד ירושלמי כבן עשר נכנס בט"ו בשבט של אחת השנים לבית מדרשו של מרן אדמו"ר הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל צוק"ל בשכונת בית ישראל. אותה שעה מסב היה הרבי עם חסידיו לשולחן פירות של ט"ו בשבט. בראות הרבי את הילד, שרגיל היה להיכנס אליו רבות, קרא לו ברמיזת אצבע ושאלו: "אתרוג כבר היה לך?". ענה לו 'לאו'. מיד כיבדו הרבי במרקחת מתוקה (איינגמאכץ) של אתרוגים, ואמר לו בחיוך: "להווי ידוע לך ילדי, מובא בספרים הקדושים כי בט"ו בשבט צריך לאכול אתרוג ולהתפלל על אתרוג כשר לשנה הבאה בסוכות. בט"ו בשבט אדם נידון גם איזה אתרוג יהיה לו בשנה הבאה בסוכות". אכל הילד את הממתק בהנאה ושכח מכל המאורע. לשנה הבאה בערב חג הסוכות נתקף הילד בדחף שאינו בר כיבוש לקנות לעצמו אתרוג. ניגש אל אביו ושאלו: "אבא, האם כבר קנית אתרוג?". לצערו ענה לו אביו 'כן'. התחנן הבן לפניו שהשנה אינו רוצה לצאת ידי חובה באתרוגו של אבא, הוא מוכרח אתרוג משלו, כשר ומהודר במיוחד. האב, שהיה אביון מופלג כאחד מבני ירושלים, לא הבין מניין צנח על בנו רצון חזק כזה, אך לא יכול היה לעמוד בפני תחנוניו. גידר כמה פרוטות עלובות ונתן לו. רץ הילד בשמחה לחנות האתרוגים של ר' זלמן זוננפלד, סוחר האתרוגים הידוע של ירושלים, ונכנס אליו משולהב כולו. "אני רוצה אתרוג!". הביט ר' זלמן בחיוך סלחני בילד הנרגש, ושאלו: "כמה יש לך?". הראה לו הילד את הפרוטות הבודדות. מיד שלחו ר' זלמן אל ירכתי החנות, שם, בקופסאות גדולות

פרשת השבוע

ניגש הגר"י גרוסמן לטלפון, והנה שומע הוא את קולו של הרב מפוניבז' הפונה אליו בבקשה מיוחדת: שמא יוכל כעת לחזור ולשיר באוזניו את הניגון הקרלינאי י-ה אכסוף' שהשמיע לו לפני מספר ימים...

"אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה'" (שמות ט"ו, א')

התיישב על הספסל בצדי בית הכנסת והחל לזמר את השיר הנודע, מלא הערגה והשתפכות הנפש, וכחסידי קרלין בכל רמ"ח אבריו החל להתנועע בלהבת אש, כאשר מרגע לרגע גובר קולו העמוק. הוא המשיך בניגון עד הבית האחרון, "השבת נועם הנשמות והשביעי עונג הרוחות", כאשר כל אותה עת יושב הרב מפוניבז' לצדו אחוז שרעפים, ומאזין בשקיקה לשירתו. כשסיים את הניגון, הודה לו מאוד על ההתעוררות ושמחת הנפש שגרם לו.

באמצע השבוע, כשהגר"י ישב באסיפת רבנים ועסקנים במשרדי 'אגודת ישראל' בבורו-פארק, צלצל הטלפון במשרד. מנהל המשרד, העסקן הנודע רבי משה שרר ז"ל, הרים את השפופרת, על הקו היה הרב מפוניבז' שביקש לדעת האם הרב גרוסמן נמצא כעת במשרד...

הגר"י ניגש לטלפון, והנה שומע הוא את קולו של הרב הפונה אליו בבקשה מיוחדת: היות והוא נמצא כעת בלוס אנג'לס ועוברים עליו ימים לא קלים, בקשתו היא - אם יוכל כעת לחזור ולשיר באוזניו את הניגון י-ה אכסוף'... מצוה לשמוע דברי חכמים. הגר"י לא היסס ומיד התחיל לזמר את הניגון, כשכל המשתתפים באסיפה, רבנים ועסקנים, עומדים תמהים ומשתוממים למראה עיניהם ולשמעם אוזניהם... בצהרי היום - יום חול רגיל, במשרדי 'אגודת ישראל' בשכונה הגדולה בבורו-פארק, מתנגן בחדר הישיבות הניגון המעורר ושובה הלב. בשלב מסוים התחשמלה האווירה, וקהל הנוכחים התלהבו מהשיר והצטרפו יחד. "ויהי רחמיך מתגוללים על עם קדשך"..." "ויהי רחמיך מתגוללים על עם קדשך"...

ליל ששי, בבית הכנסת הספרדי המרכזי בשכונת בורו-פארק בארצות הברית. באחת מפניות בית הכנסת נשמע קול נעים וערב מזמר את הניגון הידוע והמעורר י-ה אכסוף נועם שבת", השיר שחובר על ידי הרה"ק רבי אהרן הגדול מקרלין זצ"ל.

היה זה קולו המעורר והמרגש של הגה"צ רבי ישראל גרוסמן זצ"ל, ששהה באותם ימים בארצות הברית, לשם נסע בשליחות גדולי ישראל, לעורר נדיבי עם עבור מוסדות התורה והחינוך של 'מרכז החינוך העצמאי' יחד עם ידידו ורעו הגה"צ הדרשן המפורסם רבי שלום שבדרון זצ"ל.

ומעשה שהיה כך היה: בליל ששי בשעת לילה מאוחרת נכנס הגר"י לבית הכנסת הספרדי - השטיבלאך של בורו פארק, להתפלל תפלת ערבית. והנה בסיום התפלה פגש במקום אורח נכבד רם מעלה, ה"ה הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, הרב מפוניבז', שכידוע היה מסתובב ומתגלגל בכל העולם לצורך החזקת הישיבה הגדולה וכל מוסדות התורה שעמד בנשיאותם.

הגר"י שמח לפגוש ולשוחח עם הגאון הנודע, אמנם מה מאוד הצטער לשמוע ממנו על יסורי הגוף והנפש שעברו עליו במשך השבוע, כאשר ביקר בבתי נגידים ועשירים כדי להתרימם, ולצערו לא עלה בידו לקבל "מתנות הראויות להתכבד". עול גדול רובץ עליו, והוא אינו מוצא מנוח ומרגוע לנפשו. ואז, הגר"י שביקש להפיג במקצת את האווירה ולהפיח רוח תקוה ושמחה,

למרבה הפלא, הגר"מ הלברשטאם זצ"ל דחה את האברך וסירב להשיב לו. הלה לא הרפה וחזר שוב ושוב על שאלתו, עד שרבנו גער בו: "אינני יודע ואיני רוצה להשיבך!"

מה עמד מאחורי התגובה החריגה של גאון ההוראה? - עדות מפעימה

נפשו לקבל כל אדם בסבר פנים יפות.
"משהצתי בפניו את תמיהתי, ענה לי רבנו: 'בכל שאלה שהנני עומד לפסוק למעשה, אני מרגיש סייעתא דשמיא מלעילא. וכאן, בשאלה זו, משום מה איני מרגיש את הסייעתא דשמיא הזאת, ולכן ברור אצלי שאין זה נוגע למעשה'..."
"ואכן לאחר זמן נתברר שכך היה הדבר, ולא התכוון אברך זה אלא לשם קנטור ומחלוקת בין שני גדולי הוראה שנחלקו בפתרון שאלה זו!"

אברך אחד נדחף בין השואלים הרבים בבית ההוראה של הגאון רבי משה הלברשטאם זצ"ל ושאל את שאלתו לפני רבנו, מבקש שירה לו תשובה כהלכה. אך ראה זה פלא, רבנו דוחה אותו וממאן להשיבו. למרות שהאברך לא הרפה וחזר שוב ושוב וביקש מענה לשאלתו, רבנו פוטר אותו בגערה: "איני יודע ואיני רוצה להשיבך!"

"ההנהגה המופלאה הזאת עוררה את תשומת ליבי" - סיפר חתנו של הגר"מ זצ"ל, הגאון רבי מתתיהו דייטש שליט"א - "לאחר שבמשך עשרות שנים לא זכרתי סגנון כזה, כאשר לפעמים אף בהיותו במצב של אפיסת הכוחות מסר

(י' הדר, 'המבשר', פרשת קדושים תשע"א)

מים קרירים החלו מוסרים לי דרישות שלום. מצאתי את עצמי ברגע של חידלון. נהג הרכב, זה שמטרייה ומעדר באים לו לשימוש בערך באותה תדירות, בהיותו מוגן ומחומם, נסע כהרגלו

נחשול אדיר של מים שצף אותי מכף רגל ועד מותן

נחשול אדיר של מים שצף אותי מכף רגל ועד מותן. מים קרירים החלו מוסרים לי דרישות שלום. מצאתי את עצמי ברגע של חידלון. נהג הרכב, זה שמטרייה ומעדר באים לו לשימוש בערך באותה תדירות, בהיותו מוגן ומחומם, נסע כהרגלו, במהירות שאינה מופרות כלל ועיקר, וכיבד אותי (ודאי מבלי משים) במקלחת הגונה ומקפאת עצמות.
נעצתי, מוודא שאף אחד לא הבחין בקלוני. רק עטלף אחד בודד עמד בצמרת העץ, עינו האחת פקוחה למחצה. חשבתי לעצמי: תראה מה זה. רק לפני מספר שנים היה אותו נהג הולך בין מהלכים, וכבר נשכחה ממנו חוויית הולכי הדרכים העומדים מותזים ונבוכים. איך אמר מי שאמר: מה שרואים מכאן, לא רואים משם...
אין ספק - את זה אני חושב כעת - שרובם ככולם של נהגי הרכבים, כל אחד ברכבו הטוב יבורך, פשוט לא מודעים לכך ובדרך-כלל גם לא מבחינים בכך. אילו ידעו, בטח היו נזהרים הרבה יותר.
באותו רגע אומלל גמלה ההחלטה בלבי: אקנה גם אני רכב ויהיה מה. מה לעשות, אבל זוהי הדרך היחידה למנוע מעצמי הישנות של רגעים כאלו. כבר חישבתי פתרונות מימון ודגמי מכוניות.
הממ... בעצם יש מחסום קטן. רשיון נהיגה קוראים לו...

יקותיאל יהודה גנזל

הרגעים הללו בהם אתה מרגיש חסר-ישע אל מול החזק ממך, לא מוגן, עזוב, ערטילאי, הם לא רגעים פשוטים. בכלל לא. המצבים הללו באים גם תמיד בלי הזמנה. הם לא מרימים טלפון, גם לא דופקים על הדלת. הם פשוט באים, כשאתה לא מוכן, לא ערוך, ומכים בך, לועגים בצחוק קולני ומתגלגל מול תהומות חוסר ישעך.
השבוע חווייתי רגע כזה.

השעה היתה קרובה לשחר מאשר לחצות, ליל וגשם זלעפות המטיר את עצמו לדעת, מטריד את מנוחת הליל של העצים והאספלט. ינשוף לא צייץ, חתול לא יילל. הכל כיבדו את מטרות העוץ, הובזקו מהברקים, נרתעו מהרעמים.
בתווך פסעתי אנכי. ממחר היתה, מתכנן להסתער על שאריות הליל כקבצן המגרד את שולי הקדרה. לתומי פסעתי על המדרכה הרטובה, אוזן במטריה המתקפלת במיומנות מתפתחת, מנסה להציל אותה מרוחות הפרצים הנושבות מכיוון הים. וכשאתה מנסה ללהטט בהטיות המטרייה ועובר במהירות האור בין אחיזה צבאית במצנח לבין פעלול אקרובטי מתבקש, אתה מתנתק מכל מה שסביבך. אתה לא שם לב לכלום. גם לא לרחש המנוע שמאחור.
וכך זה קרה, במהירות.

בתוך השיחה זמזמתי לעצמי איזה ניגון, והנה אני שם לב איך שניצת זיק מוזר בעיני ישראל מאיר. זמזמתי שוב את המנגינה, אלא שהפעם זיפתיה כדי לראות אם ישים לב לזיוף...

שירה שחוללה מהפכה מקצה לקצה - סיפורו של מחנך

מכאן עברנו וטיילנו ארוכות על ניגוני שירה וזמרה, על שולחן השבת, על הרצון להשתתף במקלות ועל הערגה והחשק להיות נוכח בשולחנות של אדמו"רים. הילד פשוט קרן מאושר כי הנה, לפתע זיהו שיש בו נקודה עלומה, מוסתרת, מודחקת, חבויה עמוק עמוק אבל קיימת. גילינו שהוא בעל שמיעה נדירה, בעל חוש מוזיקלי מיוחד, ומשום מה הדבר חנוק בתוך תוכו. שוחחנו אודות סגנונות של שירה, השמעת באוזניו נעימות מגוונות וביקשתי את חוות דעתו. אט אט הוא נפתח, העיר והאיר את אשר היה לו לומר, והקשר הרגשי שבינינו העמיק והתעצם ביותר. תכננתי עימו את השירה של המסיבות השונות בחיידר והוא החל לקרן מאושר. מכאן והלאה, מדי שבוע ביום שישי ביקשתי מהמלמד שישרר עם הכיתה זמירות שבת. המלמד, שקלט שיש כאן הזדמנות מיוחדת להעלות תלמיד, לרוממו ולהגדיל את ביטחונו העצמי, נעתר לכך.

וההמשך הוא ממש לא יאומן. הילד התחבר אל הלימודים. לפתע החל להתעניין בכל הלימודים, שאל את אשר לא הבין וענה על מה שהקשו. מדי פעם נתנו לו לשיר שירת יחיד, סולו. והלא יאומן קרה למול עינינו המשתאות. הילד הפסיק לגמגם. לימודו מאז היה בחשק רב ועצום. וגם קשיים אישיים נוספים שהיו מנת חלקו בעבר, אט אט החלו להעלם.

אחרי תקופה של כמעט שנה, שאלתי בשיחה גלויה איך הוא מסביר את השינוי העצום שהתחולל אצלו. תשובתו שימשה לנו תמרור לאורך ימים - הוא ענה: השירה הקרובה לליבי מרגיעה אותי, משמחת אותי, מסירה כל מחיצה ומרחק ביני לבין כולם. המציאות של השירה מרוממת, וכאשר אני מרגיש מרומם טוב לי, וכשטוב לי אז פשוט אני טוב, וילד טוב לומד טוב, מקשה טוב ועונה טוב, ובכלל, כל התנהגותו טובה היא.

(הרב עזריה חסיד, המבשר תורני בשלח תשע"א)

ישראל מאיר, ילד טעון בקשיים רגשיים, מגמגם קשות וחסר ביטחון מוחלט. אביו, ראש כולל ידוע, בר-אוריין ותלמיד חכם מופלג, בעל לב רגיש, מצפה שלב בנו היקר יפתח ויתמלא באור התורה. לנוכח בקשות רבות אשר חזרו ונשנו מצד האב, יצרתי קשר מעמיק מעט עם הילד וביקשתי לשמוע את אשר בפיו. הילד התבקש לומר את אשר עם ליבו על החיידר, על הכיתה, על השיעור, החברים. על הבית, על סדריו, על חבריו לשכונה, על תפילותיו בשבתות, על סעודות השבת ועוד.

תוך כדי שיחה הובלתי את ישראל מאיר שינסה לומר מה היה רוצה להשיג. מה הוא חושב שחבל שאין לו הזדמנות לכך. המטרה בשאלה זו הייתה, לנסות לעמוד על כך, שמא ואולי חבוי בתוכו איזה כוח, איזה כישרון או חוש שאינו בא לידי ביטוי. במחשבתי היה, שלו נצליח לגלות את זה ונצליח להעצים את היכולת הזו, ואולי נצליח בכך להעלותו על דרך המלך.

בתוך השיח זמזמתי לעצמי איזה ניגון מעורר, והנה אני שם לב איך שניצת זיק מוזר בעיני ישראל מאיר, מה שעוררני לשאול אותו על שירה. אולם לפני ששאלתי אותו על כך, זמזמתי שוב את המנגינה, אלא שזיפתיה בעליל, וביקשתי לראות אם יש לו לילד חוש מוזיקלי, אם ישים לב לזיוף.

התגובה הייתה חדה מאוד. למשמע הזיוף הוא התפרץ והתבטא: "לא". היה נראה שדבר מה מפריע לו מאוד. שאלתי אותו: מה מפריע לך? מה לא? הוא התבייש מאוד וניסה להתחמק ולא לענות. אבל אני לא הרפיתי. אמרתי לילד: אמור נא לי, מה הפריע לך? אני לא אכעס עליך, אמור בבקשה. הוא שאל בביישנות יתירה: "האם השיר... המנגינה... היא נכונה? כי בפעם הראשונה זה נשמע טוב, ובפעם השנייה זה נשמע לא טוב..."

שאלתי אותו: האם אתה יודע לשיר? האם אתה אוהב לשיר? ומתי אתה שר?

סגולות וישועות

"להעביר עצבות, אין סגולה גדולה מללמוד דף גמרא עם פירוש רש"י ותוספות"

אין סגולה כתורה

שכתב: "להעביר עצבות אין סגולה גדולה מללמוד דף גמרא עם פירוש רש"י ותוספות", בכוח גדול ובשפה ברורה ותהיה ככריה חדשה". ואף בפרשתנו נתן בזה רמז הרה"ק המהרי"א מזידיטשוב, וכה מסופר: מעשה באחד שחלה רחמנא ליצלן, ונסע להרה"ק המהרי"א מזידיטשוב לשבת פרשת וארא. אמר לו המהרי"א לפשר הפסוק בפרשתנו (ט, לב) "והחטה והכוסמת לא נכו כי אפילות הנה": חט"ה - בגימטריא כ"ב, הרומז לכ"ב אותיות התורה (ראה זוה"ק פר' בלק קפח:), 'כסמת' - אותיות מסכ"ת, לרמז שמי שלומד תורה שבכתב ותורה שבעל פה, לא נכו' - לא יהיה מוכה בייסורים, "כי אפילות הנה" - שיהיה נעשה לו פלאי פלאות, ישועות ונחמות.

(י' חיימזון, 'המבשר' כ"ז טבת תשע"ט)

דבר ידוע הוא שאין סגולה כתורה. רבות האריכו בספח"ק על מעלת לימוד "דף גמרא" - א בלאט גמרא. פעם באו שני אברכים בפני הרה"ק ה'שפת אמת' מגור זי"ע וסיפרו לו שעשו שניהם בית חרושת בשותפות וביקשו את הסכמתו וברכתו. אמר להם: שותפות בעסק - וגם שותפות ברוחניות. על שניכם ללמוד יום יום דף גמרא בחברותא, ואז תהא השותפות שלכם בת קיימא, ותצליחו מאוד. כן מסופר, כשביקש הרב מזיטאמיר מהרה"ק בעל 'דברי שמואל' מסלונים עצה נגד דאגות מטרידות, ענה לו בהאי לישנא: "כשיש לאדם דאגה קטנה, העצה שילמד דף גמרא אחד. כשמציקה לו דאגה יותר גדולה, ילמד שני דפי גמרא. ואם לבו לא מסוגל לשאת דאגה יותר קשה, ילמד ג' דפי גמרא, ואז יוכל להתחזק ולהתגבר על הכל".

ומקבילים דבריו לדברי הגה"ק בעל ה'ערוגת הבושם' זצ"ל, מגדולי רבני הונגריה

לשון הרע לתועלת? שלושת כללי הזה"ב [-זהירות בדיבור] שיצילו אתכם ממכשול

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

מוצא פיו, שלא להתערב בעניינים דבין אדם לחברו -
(א) "אם לא שיידע מתחילה את הענין בבירור לאמתו" [- לא מהשערות,
לא מפי השמועה, ללא תוספת נופך ותיאורים; ושיהיה ברור לו שאכן הדבר
רע, ואם לא יספר לחברו הוא יינזק מכך].
(ב) "ולכוון לתועלת ולא מצד שנאה" [- ולוודא שאכן תצא מכך תועלת].
(ג) "ולראות את הנולד מדיבורו, שלא יצא מגדר הדין חס ושלום" [- שלא
יינזק השני בגופו בממונו יותר ממה שהיה מגיע לו על פי דין תורה].
ואם שלוש אלה יעשה לה - "ואז ה' יהיה בכסלו שלא ילכד בפח היצר".

הסעיפים האחרונים ב'חפץ חיים' עוסקים באופני ההיתר לספר לשון
הרע ורכילות כאשר הדבר לתועלת. לאחר שה'חפץ חיים' הביא כמה ציורי
מקרים בהלכות אלו, הוא מסיים וכותב:
"ובדעתי היה לצייר עוד איזה ציורים, לענין אומן ושכיר ומשרת וכהאי גוונא"
[- כלומר, מקרים בהם מותר או צריך לפעמים לספר לשון הרע לתועלת]
- "אך מפני הוצאת הדפוס כי רבה היא ומפני טרדת הזמן נמנעתי מזה".
לכן, במקום זאת מציב ה'חפץ חיים' שלושה כללים, שאם יקפיד עליהם
האדם, יצליח להינצל ממכשול:
"אך כללו של דבר, האדם צריך לשום עיניו ולבו על דרכיו ובפרט על